

PATVIRTINTA
Akcinės bendrovės
Vidaus vandens kelių direkcijos
generalinio direktoriaus
2022 m. rugpjūčio 30 d.
įsakymu Nr. 4S-87

AKCINĖS BENDROVĖS VIDAUS VANDENS KELIŲ DIREKCIJOS KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO MOTYVUOTA IŠVADA DĖL VIDAUS VANDENŲ TRANSPORTO SPECIALISTŲ IR MOTORINIŲ PRAMOGINIŲ LAIVŲ LAIVAVEDŽIŲ MOKYMO PROCESO ORGANIZAVIMO IR VYKDYMO

2022-08-30

1. BENDRA INFORMACIJA

Pateikiamas analizės objektas – pasirinkta veiklos sritis, kurioje egzistuoja didelė korupcijos tikimybė, analizės tikslas, analizės laikotarpis, nurodoma kas atliko analizę

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 10 straipsniu, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro valdymo sričių korupcijos prevencijos tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2021 m. birželio 8 d. įsakymu Nr. 3-307 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro valdymo sričių korupcijos prevencijos tvarkos aprašo patvirtinimo“, Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2021 m. lapkričio 13 d. įsakymu Nr. 2-246 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijų patvirtinimo“ (toliau – Rekomendacijos) akcinėje bendrovėje Vidaus vandens kelių direkcijoje (toliau – Bendrovė) buvo atliktas veiklos srities, kurioje egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimas ir korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas.

Analizuota veiklos sritis – vidaus vandenų transporto specialistų ir motorinių pramoginių laivų laivavedžių mokymo proceso organizavimas ir vykdymas.

Ši veiklos sritis priskirtina prie veiklos sričių, kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, kadangi atitinka šiuos vertinimo kriterijus: kai kurių darbuotojų funkcijos, uždaviniai, sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuota/ pakankamai apibrėžta (Rekomendacijų 10.3. punktas), darbuotojai priima sprendimus, kuriems nereikia kito darbuotojo patvirtinimo (Rekomendacijų 10.5. punktas)

Analizės tikslas – nustatyti rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai Bendrovės vykdomos veiklos srityje, įvertinti, ar veiklos sritį reglamentuojantys vidaus teisės aktai yra aiškūs ir nedviprasmiški (nedidina korupcijos pasireiškimo rizikos) ir pasiūlyti prevencijos priemonės šiems korupcijos rizikos veiksniams suvaldyti ir pašalinti.

Analizės laikotarpis – 2021 m. sausio 1 d. – 2022 m. birželio 30 d.

Analizę atliko – už korupcijos prevenciją atsakingas asmuo: teisės ir prevencijos vadovas.

2. ANALIZĖS REZULTATAI

2.1. Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas

Pateikiami veiklos sritį reglamentuojantys teisės aktai ar kiti dokumentai

- 1) Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2016 m. vasario 1 d. įsakymas Nr. 3-32 (1.5 E) „Dėl motorinių pramoginių laivų laivavedžių rengimo, kompetencijos įgijimo ir kvalifikacijos dokumentų išdavimo nuostatų patvirtinimo“;
- 2) Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2002 m. gegužės 8 d. įsakymas Nr. 3-199 „Dėl vidaus vandenų transporto specialistų rengimo taisyklių patvirtinimo“;
- 3) Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2021 m. balandžio 16 d. įsakymas Nr. 2BE-108 „Dėl vidaus vandenų transporto specialistų kvalifikacijos egzaminų ir motorinių

pramoginių laivų laivavedžių kompetencijos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

- 4) Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2021 m. birželio 15 d. įsakymas Nr. 2BE-167 „Dėl asmenų, siekiančių valdyti motorinius pramoginius laivus, kursų grupės įregistravimo paraiškos formos patvirtinimo“;
- 5) Bendrovės generalinio direktoriaus 2018 m. birželio 28 d. įsakymas Nr. 4S-90 „Dėl motorinių pramoginių laivų laivavedžių rengimo“;
- 6) Bendrovės Praktinio egzamino rengimo tvarka;
- 7) Bendrovės generalinio direktoriaus 2017 m. vasario 6 d. įsakymas Nr. 4S-27 „Dėl motorinių pramoginių laivų laivavedžių ir vidaus vandenų transporto specialistų mokymo ir kvalifikacijos kėlimo kursų įkainių patvirtinimo“;
- 8) Bendrovės generalinio direktoriaus 2017 m. vasario 2 d. įsakymas Nr. 4S-20 „Dėl motorinių pramoginių laivų laivavedžių ir vidaus vandenų transporto specialistų mokymo ir kvalifikacijos kėlimo kursų vadovo paskyrimo“;
- 9) Bendrovės generalinio direktoriaus 2018 m. birželio 28 d. įsakymas Nr. 4S-91 „Dėl valstybės įmonės Vidaus vandens kelių direkcijos laivavedžių kursų vadovo, laivavedžių teorijos mokytojo, laivavedžių praktikos mokytojo pareiginių nuostatų patvirtinimo“;
- 10) Bendrovės generalinio direktoriaus 2015 m. vasario 2 d. įsakymas Nr. 4S-15 „Dėl prekių, paslaugų ir darbų viešojo pirkimo bei kitų sutarčių rengimo, įforminimo ir saugojimo valstybės įmonėje Vidaus vandens kelių direkcijoje taisyklių patvirtinimo“.

2.2. Vertinimo metodika

Nurodomas pasirinktas vertinimo būdas (atliktas vidinis tyrimas, atlikta apklausa, atlikta lyginamoji, sisteminė dokumentų analizė, teisės aktų ar procedūrų peržiūra/vertinimas, pritaikyta Delphi technika, ekspertinis vertinimas, SWOT analizė, pagrindinių priežasčių analizė, priežasčių ir efekto analizė, rizikos pasekmių vertinimo analizė ar kt.)

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą buvo atlikta sisteminė teisės aktų ir kitų dokumentų analizė, vykdyti vidiniai tyrimai/patikrinimai, atlikta Bendrovės darbuotojų, susijusių su vidaus vandenų transporto specialistų ir motorinių pramoginių laivų laivavedžių mokymo proceso organizavimu ir vykdymu, apklausa.

2.3. Veiklos srities monitoringas

Pateikiama informacija apie anksčiau atliktus veiklos srities vertinimus, t. y. Specialiųjų tyrimų tarnybos atliktus antikorporacinius ir korupcijos rizikos vertinimus, surašant išvadas, atliktus korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimus, surašant motyvuotas išvadas. Pateikiama informacija, ar vertinimuose pateiktos rekomendacijos ir priemonės yra įgyvendintos, įvertinti, ar rekomendacijos ir priemonės buvo veiksmingos.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas organizuojant ir vykdant laivavedžių mokymus Bendrovėje buvo atliktas 2017 m. rugsėjo mėnesį. Jo metu buvo padaryta išvada, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė Bendrovėje yra minimali, tačiau siekiant tobulinti prevencines priemones, buvo rekomenduota:

- 1) parengti ir patvirtinti kursų vadovo ir kursų mokytojų, praktinio vairavimo mokytojų pareiginius nuostatus;
- 2) patvirtinti motorinių pramoginių laivų laivavedžių rengimo kursų organizavimo ir vedimo tvarką, motorinių pramoginių laivų laivavedžių praktinio vairavimo egzamino rengimo tvarką, mokymų literatūros sąrašą, anglų kalbos mokymo programą.

2017 m. rugsėjo mėn. korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metu pateiktos rekomendacijos Bendrovėje įgyvendintos 2018 metais:

- 1) Bendrovės generalinio direktoriaus 2018 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 4S-91 „Dėl valstybės įmonės Vidaus vandens kelių direkcijos laivavedžių kursų vadovo, laivavedžių teorijos mokytojo, laivavedžių praktikos mokytojo pareiginių nuostatų patvirtinimo“ buvo patvirtinti

laivavedžių kursų vadovo, laivavedžių teorijos, laivavedžių praktikos mokytojo pareiginiai nuostatai;

- 2) Bendrovės generalinio direktoriaus 2018 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 4S-90 „Dėl motorinių pramoginių laivų laivavedžių rengimo“ buvo patvirtinta motorinių pramoginių laivų laivavedžių rengimo kursų organizavimo ir vedimo tvarka, motorinių pramoginių laivų laivavedžių praktinio vairavimo egzamino rengimo tvarka, mokymų literatūros sąrašas, anglų kalbos mokymo programa.

2.4. Analizės rezultatas

Pateikiami esamos situacijos analizės rezultatai, atsižvelgiant į situacijos vertinimo kriterijus, ir įvardijamos priežastys, didinančios korupcijos pasireiškimo rizikos lygį, ir kita svarbi informacija.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas pradedamas nuo teisės aktų, reglamentuojančių audituojamą veiklą, susipažinimo ir analizės, kurių metu tikslinga identifikuoti teisinio reglamentavimo spragas, galimybę dviprasmiškai taikyti teisės aktų nuostatas, įvertinti sprendimų priėmimo procedūros aiškumą, įvertinti teisės aktų taikymo praktiką, nustatyti, kurios teisės aktų nuostatos sudaro sąlygas korupcijai.

Bendrovė teikia tiek vidaus vandenų transporto specialistų, tiek motorinių pramoginių laivų laivavedžių rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo paslaugas.

Vadovaujantis Vidaus vandenų transporto specialistų rengimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2002 m. gegužės 8 d. įsakymu Nr. 3-199 „Dėl vidaus vandenų transporto specialistų rengimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės), 8 punktu, Motorinių pramoginių laivų laivavedžių rengimo, kompetencijos įgijimo ir kvalifikacijos dokumentų išdavimo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2016 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. 3-32(1.5.E) „Dėl motorinių pramoginių laivų laivavedžių rengimo, kompetencijos įgijimo ir kvalifikacijos dokumentų išdavimo nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Nuostatai), 6 punktu, Bendrovėje yra parengtos šios vidaus vandenų transporto specialistų, motorinių pramoginių laivų laivavedžių rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo programos:

- 1) Asmenų, siekiančių įgyti teisę valdyti motorinius pramoginius laivus be variklio galios apribojimų Lietuvos Respublikos vidaus vandenyse, išskyrus vidaus vandenų telkinius, kuriose įrengti vidaus vandenų keliai, rengimo programa;
- 2) Asmenų, siekiančių įgyti teisę valdyti motorinius pramoginius laivus be variklio galios apribojimų Lietuvos Respublikos vidaus vandenyse, vidaus vandenų keliuose ir teritorinės jūros ribose, rengimo programa;
- 3) Asmenų, siekiančių įgyti teisę valdyti motorinius pramoginius laivus be variklio galios apribojimų vidaus ir jūrų vandenyse, rengimo programa;
- 4) Laivavedžių, kuriems suteikta teisė valdyti motorinius pramoginius laivus be variklio galios apribojimų Lietuvos Respublikos vidaus vandenyse, vidaus vandenų keliuose ir teritorinės jūros ribose ir kurie siekia įgyti teisę valdyti motorinius pramoginius laivus be variklio galios apribojimų vidaus ir jūrų vandenyse, kvalifikacijos tobulinimo programa;
- 5) Vidaus vandenų laivų, žvejybos laivų, plūduriuojančių įrenginių kapitonų, laivavedžių rengimo programa;
- 6) Vidaus vandenų laivų, žvejybos laivų, plūduriuojančių įrenginių mechanikų rengimo programa;
- 7) Vidaus vandenų laivų, žvejybos laivų, plūduriuojančių įrenginių upeivių rengimo programa;
- 8) Vidaus vandenų laivų, žvejybos laivų, plūduriuojančių įrenginių motoristų rengimo programa;
- 9) Vidaus vandenų laivų, žvejybos laivų, plūduriuojančių įrenginių kapitonų, laivavedžių kvalifikacijos tobulinimo programa;
- 10) Vidaus vandenų laivų, žvejybos laivų, plūduriuojančių įrenginių mechanikų kvalifikacijos tobulinimo programa;
- 11) Vidaus vandenų laivų, žvejybos laivų, plūduriuojančių įrenginių upeivių kvalifikacijos tobulinimo programa;

12) Vidaus vandenų laivų, žvejybos laivų, plūduriuojančių įrenginių motoristų kvalifikacijos tobulinimo programa.

Aukščiau paminėtos programos yra akredituotos Lietuvos saugios laivybos administracijos direktoriaus įsakymu Nr. V-28. Bendrovė yra įtraukta į Akredituotų mokymo įstaigų, rengiančių vidaus vandenų transporto specialistus ir motorinių pramoginių laivų laivavedžius, sąrašą (<https://ltsa.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/vandens-transportas/akredituotu-mokymo-istaigu-rengianciu-vidaus-vandenu-transporto-specialistus-ir-motoriniu-pramoginiu-laivu-laivavedzius-sarasas-2>)

Motorinių pramoginių laivų laivavedžių ir vidaus vandenų transporto specialistų mokymo ir kvalifikacijos kėlimo kursų vadovas paskirtas Bendrovės generalinio direktoriaus 2017 m. vasario 2 d. įsakymu Nr. 4S-20 „Dėl motorinių pramoginių laivų laivavedžių ir vidaus vandenų transporto specialistų mokymo ir kvalifikacijos kėlimo kursų vadovo paskyrimo“. Juo paskirtas Kelių ir hidrotechnikos statinių priežiūros skyriaus vadovas (toliau – Kursų vadovas).

Bendrovės generalinio direktoriaus 2015 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. 4S-97 „Dėl praktinio mokymo priemonių laivavedžių mokymui“ praktiniams mokymams buvo skirtas motorlaivis „Patrimpas“ (reg. Nr. VK-148) su įgula. Lietuvos saugios laivybos administracija 2015 m. birželio 4 d. raštu Nr. 8(1.15)S-624 „Dėl laivavedžių praktinio mokymo instruktorių“ informavo Bendrovę, kad motorlaivio „Patrimpas“ įgulai leidžiama vykdyti praktinio vairavimo mokymus.

Bendrovė, teikdama vidaus vandens transporto specialistų ir motorinių pramoginių laivų laivavedžių rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo mokymo paslaugas, vadovaujasi Bendrovės generalinio direktoriaus 2018 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 4S-90 „Dėl motorinių pramoginių laivų laivavedžių rengimo“ patvirtinta Motorinių pramoginių laivų laivavedžių rengimo kursų organizavimo ir vedimo tvarka (toliau – Tvarka 1), praktinio vairavimo egzamino rengimo tvarka (toliau – Tvarka 2). Pažymėtina tai, kad Tvarka 1 reglamentuoja tik pramoginių laivų laivavedžių rengimą ir kvalifikacijos tobulinimą, tačiau taikoma plačiau, nei kad numatyta joje: Tvarka 1 taikoma ir vidaus vandens transporto specialistų rengimui ir kvalifikacijos tobulinimui (nėra patvirtinta vidaus vandenų transporto specialistų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo tvarka užtikrinant aukštesnės galios teisės aktų įgyvendinimą). Tai pat pažymėtina, kad Tvarkos 2 redakcija, kuria vadovaujamosi, nėra patvirtinta Bendrovės generalinio direktoriaus įsakymu. Tam, kad valdyti korupcijos pasireiškimo rizikos veiksnius, rekomenduojama atnaujinti Tvarką 1, kad ji būtų taikoma ir vidaus vandens transporto specialistų mokymams, patvirtinti Tvarką 2.

Analizės metu nustatyta, kad registraciją į Bendrovės organizuojamus mokymus vykdo Kursų vadovas ir Bendrovės administratorius, registruotis galima susisiekus su minėtais asmenimis telefonu arba elektroniniu paštu. Paminėtina, kad Tvarkoje 1 nei registracijos eiga, nei registraciją vykdančias asmenys, nei registracijos patvirtinimo momentai neaparti. Vertintina, kad šių aspektų reglamentavimas Tvarkoje 1 užtikrintų skaidrumą, sumažintų korupcijos pasireiškimo rizikas (pvz. patvirtinus registraciją į patvirtinto asmens vietą, nebūtų galimybės užregistruoti ir priimti kitą asmenį ir pan.).

Taisyklių 11 punkte, Nuostatų 8 punkte reglamentuota, kad mokymų grupės sudaromos iš ne daugiau kaip 30 asmenų. Vykdamas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą vertinta, ar registruojant į kursus buvo galimos korupcijos apraiškos, pvz. tam tikrą asmenį užregistruojant, o tam tikrą – neužregistruojant. Analizuotu laikotarpiu korupcijos pasireiškimo nenustatyta, kadangi mokymų grupės vertinamuoju laikotarpiu nebuvo pilnai užpildytos. Visgi, galimos korupcijos pasireiškimo rizikos galėtų būti valdomos įgyvendinant aukščiau nurodytoje pastraipoje įvardintas priemones.

Taisyklių 11 punkte reglamentuota, kad „prieš kursų pradžią po vieną grupės įregistravimo paraiškos (1 priedas) ir grupės sąrašo (2 priedas) egzempliorių pateikiama Lietuvos saugios laivybos administracijai, kuri įregistruoja konkrečią mokymo grupę“, Nuostatų 8 punkte reglamentuota, kad „mokymo įstaiga prieš 1 darbo dieną prieš numatomą mokymo pradžią pateikia Lietuvos saugios laivybos administracijai (toliau – Administracija) jos nustatytos formo laivavedžių mokymo grupės įregistravimo paraišką“. Administracijos nustatyta forma patvirtinta Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2021 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. 2BE-167 „Dėl asmenų, siekiančių valdyti motorinius pramoginius laivus, kursų grupės įregistravimo paraiškos formos patvirtinimo“.

Analizės laikotarpiu nustatyta, kad Kursų vadovas teisės aktais reglamentuotą pareigą vykdė tinkamai ir laiku, prielaidų korupcijai pasireikšti nenustatyta.

Taisyklių 12 punkte numatyta, kad „Pagrindinis dokumentas, reglamentuojantis besimokančiųjų ir mokymo paslaugas teikiančių įmonių santykius, yra mokymo sutartis. <...> Mokymo sutartis sudaroma prieš mokymo pradžią dviem egzemplioriais, po vieną kiekvienai šaliai.“, Nuostatų 9 punkte įtvirtina, kad „Prieš pradėdant mokymus, mokymo įstaigos su asmenimis sudaro mokymo sutartis“. Nustatyta, kad analizuotu laikotarpiu mokymų sutartis Bendrovės vardu pasirašė Kursų vadovas, veikiantis pagal Kursų vadovo pareiginių nuostatų 6.2. punktą.

Tikrinant, ar Bendrovė tinkamai vykdė teisės aktais įtvirtintą reikalavimą sudaryti sutartis, buvo lyginami šie duomenys: sudarytos mokymo sutartys ir Administracijai pateiktos mokymo grupių įregistravimo paraiškos. Neatitikimų tarp šių duomenų nenustatyta.

Analizės metu užfiksuoti atvejai, kai sudarytos sutartys nebuvo registruojamos Bendrovės dokumentų valdymo sistemoje arba buvo užregistruojamos praėjus pakankamai ilgam laiko tarpui. Prekių, paslaugų ir darbų viešojo pirkimo bei kitų sutarčių rengimo, įforminimo ir saugojimo valstybės įmonėje Vidaus vandens kelių direkcijoje taisyklių, patvirtintų Bendrovės generalinio direktoriaus 2015 m. vasario 2 d. įsakymu Nr. „Dėl prekių, paslaugų ir darbų viešojo pirkimo bei kitų sutarčių rengimo, įforminimo ir saugojimo valstybės įmonėje Vidaus vandens kelių direkcijoje taisyklių patvirtinimo“, 16 punkte įteisinta, kad sutarties rengėjas perduoda sutarties originalą registruoti ne vėliau kaip kitą darbo dieną po sutarties šalių pasirašymo ar gavimo iš kitos sutarties šalies dienos. Tai, kad sutartys nebuvo perduotos registravimui, fiksuojama kaip neatitiktis, bet vertintina, kad nesudaro prielaidų korupcijai pasireikšti dėl jau aukščiau paminėtų faktinių aplinkybių (informacijos atsekamumas lyginant mokymo sutartis ir Administracijai pateiktas mokymo paraiškas). Siūlytina Bendrovės darbuotojus papildomai edukuoti apie reikalavimą registruoti sutartis Bendrovės dokumentų valdymo sistemoje.

Taisyklių 12 punkte įteisinta, kad „<...> Mokymų sutartyje nurodoma: sutarties sudarymo data, vieta ir numeris, mokymo paslaugas teikiančios įmonės pavadinimas, kodas, adresas, sutartį sudariusio asmens vardas, pavardė, besimokančiojo vardas, pavardė, asmens kodas, adresas, mokymo specifiška (programa), naudojamos mokymo priemonės, mokymo kaina, apmokėjimos grafikas ir būdas, galimybės nutraukti sutartį bei pinigų gražinimo terminai“. Nors Nuostatai nedetalizuoja mokymo sutarčių turinio reikalavimų, darytina prielaida, kad mokymo sutartyse dėl motorinių pramoginių laivų laivavedžių kursų turėtų būti analogiška informacija.

Nustatyta, kad Bendrovės mokymo sutartys analizuotu laikotarpiu neatitiko teisinio reglamentavimo, t.y. nebuvo nurodytas sutarties numeris, sudarymo vieta, besimokančiojo gimimo data, naudojamos mokymo priemonės. Besimokančiojo amžius reikalingas tikslu įsitikinti, ar paslaugos gavėjas yra pasiekęs teisės aktais reglamentuotą amžiaus ribą dėl kursų lankymo pradžios. Visgi tas faktas, kad mokymo sutartyse nebuvo nurodyta besimokančiojo gimimo data, nesudaro pagrindo korupcijos rizikoms atsirasti išduodant kursų baigimo pažymėjimus asmenims, nesulaukusiems atitinkamo amžiaus, kadangi Administracija, išduodama kvalifikacijos pažymėjimus, įsitikina asmens amžiumi. Sutarties numerio, sudarymo vietos, naudojamų mokymų priemonių nebuvimas sutartyse vertintinas kaip koreguotinos vietos rengiant naują mokymų sutarties šabloną.

Vienas iš privalomų mokymo sutarties elementų – mokymo kaina. Analizuotu laikotarpiu galiojo Bendrovės generalinio direktoriaus 2017 m. vasario 6 d. įsakymas Nr. 4S-27 „Dėl motorinių pramoginių laivų laivavedžių ir vidaus vandens transporto specialistų mokymo ir kvalifikacijos kėlimo kursų įkainių patvirtinimo“, kuriuo buvo patvirtinti kursų įkainiai. Nustatyta, kad mokymo sutartyse nurodyti įkainiai neatitiko generalinio direktoriaus įsakymu patvirtintų įkainių. Nors įkainiai ir neatitiko generalinio direktoriaus įsakymu patvirtintų įkainių, korupcijos apraiškų asmenims mokinantys toje pačioje programoje, tačiau nustatant skirtingas mokymosi kainas nenustatyta: visiems paslaugų gavėjams, užregistravusiems į atitinkamą mokymo programą, buvo taikyti vienodi įkainiai, kurie buvo suderinti su Bendrovės atsakingais darbuotojais elektroniniu paštu. Visgi, vertinant, kad darbuotojams nebūtų suteikta pernelyg didelė diskrecijos teisė spęsti dėl įkainių, siekiant užtikrinti skaidrumą, šis pažeidimas buvo pašalintas korupcijos pasireiškimo tikimybės rengimo metu: Bendrovės generalinio direktoriaus 2022 m. rugpjūčio 2 d. įsakymu Nr. 4S-80 „Dėl akcinės bendrovės

Vidaus vandens kelių direkcijos rengiamų motorinių pramoginių laivų laivavedžių ir vidaus vandenu transporto specialistų mokymo ir kvalifikacijos kėlimo kursų įkainių patvirtinimo“ buvo patvirtinti nauji kursų įkainiai, Bendrovės generalinio direktoriaus 2017 m. vasario 6 d. įsakymas Nr. 4S-27 pripažintas netekusiu galios.

Mokymo sutartyse (7 punktas), pasirašytose analizuojamu laikotarpiu, reglamentuota, kad „Paslaugų gavėjas įsipareigoja sumokėti Paslaugų teikėjui ne vėliau kaip per 5 (penkias) dienas nuo Sutarties pasirašymo dienos.“ Nustatyta, kad ne visais atvejais būdavo išpildyta ši sutarties sąlyga. Nustatyta atveju, kai už mokymus būdavo apmokama ir nesilaikant 5 dienų termino ir netgi tik pilnai išklausius mokymo kursą. Nors korupcijos pasireiškimo apraiškų ir nenustatyta (nei vienas kursų baigimo pažymėjimas nebuvo išduotas prieš tai neįsitikinus, kad už mokymus yra apmokėta), tačiau tam, kad mažinti galimas korupcijos rizikas toleruojant skirtingus apmokėjimo terminus, siekiant mažinti darbuotojų diskreciją, kiek tai susiję su apmokėjimu už mokslus, visgi rekomenduotina, kad į Tvarką 1, mokymų sutartis būtų įtrauktos nuostatos, kad už mokymus turi būti apmokėta iki pirmosios kursų dienos, kas reiškia, kad mokymų negalėtų pradėti lankyti asmuo, nesusimokėjęs už mokymus, taip pat Tvarkoje 1 nustatyti, kas atsakingas už tokios nuostatos vykdymo kontrolę (tam, kad užtikrinti vidinę kontrolę, tai neturėtų būti Kursų vadovas).

Pažymėtina ir tai, kad Bendrovė siunčia savo darbuotojus tiek į motorinių pramoginių laivų laivavedžių, tiek į vidaus vandenu transporto specialistų mokymus. Su Bendrovės darbuotojais buvo sudaromos mokymo sutartys, kurios buvo analogiškos sudaromoms su trečiaisiais asmenimis, tik mokymų kainos punkte nurodyta 0 EUR kaina. Su Bendrovės darbuotojais rekomenduotina sudaryti sutartis, kurios būtų parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso 37 straipsnio reikalavimais (Susitarimas dėl mokymo išlaidų atlyginimo).

Taisyklių 13 punkte įtvirtina, kad „Per dieną leidžiama rengti ne daugiau kaip 4 teorijos ir 2 praktikos (laive ar specialiai įrengtame kabinete) pamokas“, Nuostatų 10 punkte reglamentuota, kad „Per dieną mokymo grupei nustatomos ne daugiau kaip 8 akademinės valandos, iš jų – ne daugiau kaip 2 praktiniam vairavimui vienam mokiniui.“ Analizuojant korupcijos pasireiškimo tikimybę šiuo aspektu (pvz. ar nebuvo fiktyviai sužymėtos lankytos pamokos), korupcijos pasireiškimo apraiškų nenustatyta, kadangi vedama mokymų apskaita, kurioje yra žymimas paslaugos gavėjų lankomumas. Rekomenduojama pamokų apskaitos žurnalo formą patvirtinti kaip Tvarkos 1 priedą, įtvirtinti, kad Kursų vadovas pildo pamokų apskaitos žurnalą (atitikimas Taisyklių 16 punktui), nustatyti, kada turi būti pildomas pamokų apskaitos žurnalas, reglamentuoti, kur tokia forma yra saugoma.

Taisyklių 15 punkte nurodyta, kad „Besimokančiųjų žinios ir įgūdžiai vertinami periodiškai naudojant 10 balų vertinimo sistemą.“, Nuostatų 11 punkte įtvirtinta, kad „Mokinių žinios ir įgūdžiai vertinami periodiškai (baigus dėstyti mokymo programos skyrių) <...>. Taikoma 10 balų vertinimo sistema ir egzaminas laikomas išlaikytu, jei mokinys gauna ne mažiau kaip 5 balus. <...>“ Vertinamuoju laikotarpiu buvo taikyta 10 balų vertinimo sistema, tačiau neaiškūs kriterijai, kuriais remiantis buvo skiriami įvertinimai (pvz. 9, 8, 7 ir pan.). Pažymėtina, kad nei Taisyklės, nei Nuostatai nereglamentuoja kriterijų, kuriais remiantis turėtų būti skiriamas atitinkamas balas 10 balų vertinimo sistemoje, todėl laikytina, kad skiriant vertinimo balus pilnai išpildyti teisės aktų reikalavimai, korupcijos apraiškų taip pat nenustatyta. Rekomenduojama Tvarkoje 1 nurodyti, kad Kursų vadovas vykdo žinių ir įgūdžių vertinimą.

Baigusiems mokslus išduodami kursų baigimo pažymėjimai (Taisyklių 17 punktas, Nuostatų 12 punktas). Taisyklių 17 punktas reglamentuoja kursų baigimo pažymėjimų formą, Nuostatai tokios formos nereglamentuoja, tik nurodyta, kokia informacija turi būti pateikiama kursų baigimo pažymėjimo formoje (mokymo įstaigos pavadinimas, mokinio vardas, pavardė, gimimo data, kursų vykdymo laikas, mokymo programos pavadinimas, kursų baigimo pažymėjimo išdavimo data ir numeris). Analizės metu nustatyta, kad išduodant kursų baigimo pažymėjimus vidaus vandenu transporto specialistams nesilaikoma kursų baigimo pažymėjimo formos, tačiau laikomasi pačios formos turinio reikalavimų. Išduodant kursų baigimo pažymėjimus analizuotu laikotarpiu korupcijos pasireiškimo neaptikta, nes kaip jau minėta aukščiau, su visais asmenimis, kurie gavo kursų baigimo pažymėjimus, buvo sudarytos mokymų sutartys, atitinkamai gauti apmokėjimai už mokymus. Taip pat paminėtina, kad Taisyklių 17 punkte nurodyta, kad „Besimokantiems <...> išduodami kursų baigimo

pažymėjimai (4 priedas), kurių apskaita tvarkoma registravimo žurnale <...>“. Nuostatai nereguliuoja kursų baigimo pažymėjimų apskaitos formos. Korupcijos pasireiškimo tikimybė Bendrovėje išduodant kursų baigimo pažymėjimus mažinama tuo, kad kursų baigimo pažymėjimų apskaita tvarkoma ne tik vidaus vandenų transporto specialistų, bet ir motorinio pramoginių laivų laivavedžių. Rekomenduojama papildyti Tvarą 1 numatant, kas atsakingas už kursų baigimo pažymėjimų apskaitos vedimą, kur tokia informacija yra saugoma.

Pasibaigus mokymams, Bendrovė pildo kursų baigimo protokolą (Taisyklių 17¹ punktas, Nuostatų 12 punktas) ir pateikia juos Administracijai. Korupcijos apraiškų šiame etape nenustatyta, jų kilimo rizika yra minimali, nes kaip minėta aukščiau, lengvai užtikrinimas dokumentų ir informacijos atsekumas ir susiejimas, tame tarpe ir pačiai Administracijai sutikrinant informaciją su Bendrovės jai pateiktomis mokymo grupės įregistravimo paraiškomis.

Vidaus vandenų transporto specialistų ir motorinių pramoginių laivų laivavedžių praktinio vairavimo egzamino ir vykdymo tvarką reglamentuoja Vidaus vandenų transporto specialistų kvalifikacijos egzaminų ir motorinių pramoginių laivų laivavedžių kompetencijos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2021 m. balandžio 16 d. įsakymu Nr. 2BE-108 „Dėl vidaus vandenų transporto specialistų kvalifikacijos egzaminų ir motorinių pramoginių laivų laivavedžių kompetencijos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas). Bendrovės generalinio direktoriaus 2018 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 4S-90 „Dėl motorinių pramoginių laivų laivavedžių rengimo“ buvo patvirtinta Motorinių pramoginių laivų laivavedžių praktinio vairavimo egzamino rengimo tvarka. Vėliau ši tvarka, vadovaujantis Aprašo nuostatomis, buvo atnaujinta, ji atitinka aukštesnės galios teisės aktą, Bendrovės veikloje vadovujamasi atnaujinta Tvarą 2, tačiau atnaujinta Tvarą 2 nėra patvirtinta, 2018 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 4S-90 patvirtinta tvarka nėra pripažinta netekusia galios. Rekomenduojama Bendrovės generalinio direktoriaus įsakymu patvirtinti Tvarą 2, Bendrovės generalinio direktoriaus 2018 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 4S-90 patvirtintą Motorinių pramoginių laivų laivavedžių praktinio vairavimo egzamino rengimo tvarką pripažinti negaliojančia.

Tvarą 2 pilnai atitinka Aprašo reikalavimus, Tvaroje 2 įtvirtinti labai aiškūs kriterijai, kuriais remiantis vertinama, ar praktinio vairavimo egzaminas yra išlaikytas ar neišlaikytas: „<...> Egzaminas laikomas išlaikytu, jeigu asmuo, vykdydamas praktinio vairavimo egzamino užduotis (Aprašo 2 priedas), nepadarė nė vienos kritinės klaidos (Aprašo 3 priedas) ir pagal praktinio vairavimo egzamino vertinimo kriterijus (Aprašo 4 priedas) įvykdo ne mažiau kaip 10 užduočių. <...>“ (Aprašo 32 punktas), „Vairavimo instruktorius, vykęs praktinio vairavimo egzaminą, kiekvienam egzaminuojamam užpildo praktinio vairavimo egzamino protokolą (Aprašo 1 priedas), kuriame, atsižvelgdamas į praktinio vairavimo vertinimo kriterijus prie kiekvienos užduoties pažymi, ar ji įvykdyta, ar neįvykdyta. <...>“. Galimybių pasireikšti korupcijai praktinio vairavimo egzamino vykdymo metu nėra, kadangi praktinio vairavimo egzaminas yra filmuojamas, praktinio vairavimo egzamino metu dalyvauja ne tik Kursų vadovas ir egzaminuojamasis, bet ir kiti egzaminuojamieji, Administracija gali paprašyti Bendrovės pateikti praktinio vairavimo egzamino įrašą peržiūrai (Aprašo 53 punktas).

Pažymėtina ir ta faktinė aplinkybė, kad Administracija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vidaus vandenų transporto kodekso 18 str. 17 d., vykdo mokymo įstaigų veiklos priežiūrą. Administracija kiekvienais metais atlieka Bendrovės vykdomos mokymo veiklos patikrinimą. Patikrinimų metu nustatyti veiklos trūkumai yra mažareikšmiai, nesudarantys prielaidų korupcijai pasireikšti.

Atlikus vidaus vandenų transporto specialistų ir motorinių pramoginių laivų laivavedžių mokymo proceso organizavimo ir vykdymo antikorpucinę analizę ir vertinimą, darytina išvada, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė yra maža, esamos rizikos valdomos gerai. Motyvuotos išvados 3.2 punkte teikiami siūlymai dėl galimų korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos sumažinimo.

3. VEIKLOS SRITIES VERTINIMO METU NUSTATYTI KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI

Papunkčiui nurodomi nustatyti vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai (išoriniai, sisteminiai, vidiniai, individualūs) dėl teisinės bazės netobulumo/nebuvimo, neaiškių ar neskaidrios sprendimų priėmimo procedūrų, nuolatinio pobūdžio tam tikrų nustatytų procedūrų nesilaikymo, blogos organizacijos kultūros, netinkamos darbų ir procesų kontrolės ir priežiūros mechanizmų ir kt., pateikiant korupcijos rizikos įvertinimą (maža, vidutinė, didelė)

Vertinimo metu nustatyti šie korupcijos rizikos veiksniai:

- neaprašytas vidaus vandens transporto specialistų mokymo proceso organizavimas ir vykdymas Bendrovėje (vadovaujama motorinių pramoginių laivų laivavedžių rengimo kursų organizavimo ir vedimo tvarka);
- neužtikrinamas registravimo į mokymus skaidrumas;
- nepatvirtinta praktikos egzamino organizavimo ir vykdymo tvarka;
- neužtikrintas apmokėjimo už mokymus tinkamas vykdymas ir kontrolė.

3.1. Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Pateikiamos siūlomos priemonės veiklos srities vertinimo metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams mažinti ar panaikinti pagal Lietuvos Respublikos susisiekimo ministrui priskirtų valdymo sričių korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo priemonių plano formą:

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas (Istaigos pavadinimas)	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1	Atnaujinti kursų organizavimo ir vedimo tvarką	AB Vidaus vandens kelių direkcija	2022-12-31	Atnaujinta vidaus vandens transporto specialistų, motorinių pramoginių laivų laivavedžių kursų organizavimo ir vedimo tvarka
2	Patvirtinti praktikos egzamino organizavimo ir vykdymo tvarką	AB Vidaus vandens kelių direkcija	2022-12-31	Patvirtinta praktikos egzamino organizavimo ir vykdymo tvarka
3	Atnaujinti mokymo sutarties šabloną	AB Vidaus vandens kelių direkcija	2022-12-31	Atnaujintas mokymo sutarties šablonas